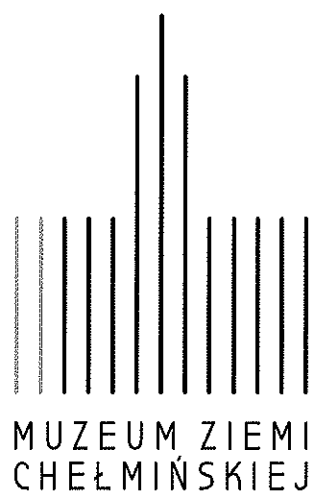

URZĄD MIASTA
86-200 Chełmno
WIELKIPOLSKA
2022-03-22
Nr 302/163/2022/P.zal.
podpis.....

W. K...
23.04
US - E. P. ...
2004.
[Signature]
BRM
le

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI MUZEUM ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ W CHEŁMNIE ZA ROK 2021

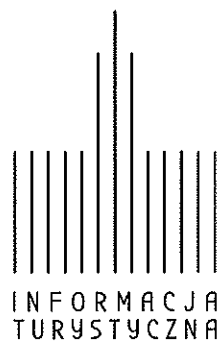
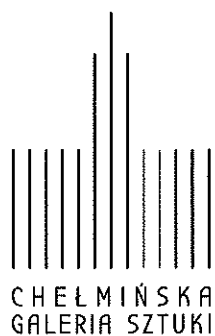
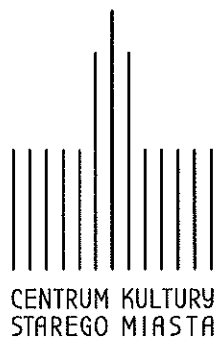

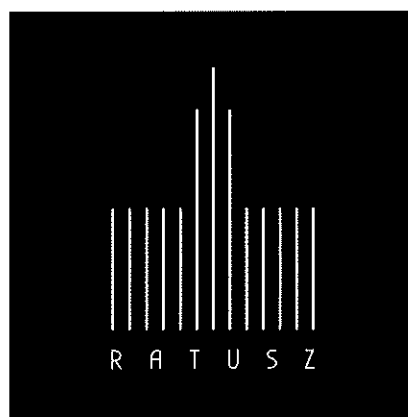
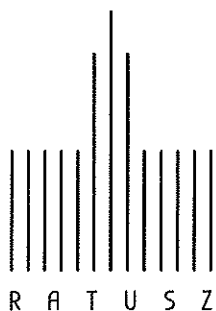
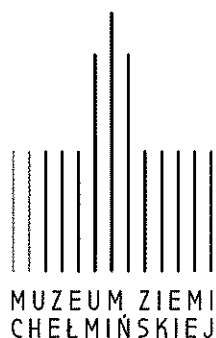
[Handwritten mark]

Rozdział I Informacje ogólne

1. W roku 2021 Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie realizowało swoje cele i zadania statutowe. Z uwagi na obostrzenia spowodowane pandemią wirusa SARS-CoV-2, wywołującego chorobę COVID-19, duża część zadań MZCh została ograniczona lub musiała zostać zminimalizowana. Do zadań statutowych należą:
  - 1) gromadzenie zabytków, dzieł sztuki i materiałów dokumentacyjnych w statutowo określonym zakresie, pozyskiwanych w drodze zakupów, darowizn, zapisów, depozytów, wymiany;
  - 2) inwentaryzowanie, katalogowanie i naukowe opracowywanie zgromadzonych zbiorów oraz materiałów dokumentacyjnych;
  - 3) przechowywanie zgromadzonych zbiorów, w warunkach zapewniających im właściwy stan zachowania i bezpieczeństwo, oraz magazynowanie ich w sposób dostępny do celów naukowych;
  - 4) zabezpieczenie i konserwacje zbiorów oraz, w miarę możliwości, zabezpieczanie zabytków archeologicznych nieruchomych oraz innych nieruchomych obiektów kultury materialnej i przyrody;
  - 5) urządzenie wystaw stałych i czasowych;
  - 6) organizowanie badań i ekspedycji naukowych, w tym archeologicznych;
  - 7) prowadzenie badań archeologicznych oraz poszukiwanie ukrytych lub porzuconych zabytków ruchomych, w tym zabytków archeologicznych, przy użyciu wszelkiego rodzaju urządzeń elektronicznych i technicznych oraz sprzętu do nurkowania, po uzyskaniu pozwoleń, o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 5 i 12 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;
  - 8) prowadzenie działalności edukacyjnej;
  - 9) popieranie i prowadzenie działalności artystycznej i upowszechniającej kulturę;
  - 10) udostępnianie zbiorów do celów edukacyjnych i naukowych;
  - 11) zapewnienie właściwych warunków zwiedzania oraz korzystania ze zbiorów i zgromadzonych informacji;
  - 12) prowadzenie biblioteki fachowej;
  - 13) prowadzenie działalności wydawniczej, w tym publikowanie i rozpowszechnianie katalogów, przewodników wystaw, materiałów informacyjnych z zakresu działalności Muzeum, na temat Chełmna oraz wydawnictw naukowych;
  - 14) działalność na rzecz rozwoju turystycznego miasta Chełmna, w szczególności:
    - a) prowadzenie Informacji Turystycznej
    - b) działania związane z promocją Muzeum oraz promocją turystyczną miasta Chełmna i ziemi chełmińskiej, jak również współpraca z Urzędem Miasta Chełmna w tym zakresie, gwarantująca spójny kierunek promocji miasta,
    - c) prowadzenie usług związanych z obsługą ruchu turystycznego, w tym świadczenie usług przewodnickich,
    - d) monitoring ruchu turystycznego;
  - 15) współpracę z polskimi i zagranicznymi muzeami, administracją rządową i samorządową, instytucjami kultury, polskimi i zagranicznymi instytutami naukowo-badawczymi, organizacjami pozarządowymi, a także innymi osobami prawnymi, jednostkami organizacyjnymi nieposiadającymi osobowości prawnej oraz osobami fizycznymi.

2. W ostatnim roku, zgodnie z Zarządzeniem nr 9/2021 z dnia 04.03.2021 r. Dyrektora Muzeum Ziemi Chełmińskiej nastąpiła zmiana identyfikacji wizualnej marki instytucji w podziale na:
- RATUSZ;
  - MUZEUM ZIEMI CHEŁMIŃSKIEJ;
  - INFORMACJA TURYSTYCZNA;
  - CENTRUM KULTURY STAREGO MIASTA;
  - CHEŁMIŃSKA GALERIA SZTUKI.

3. W roku 2021, zgodnie z Zarządzeniem nr 11/2021 z dnia 24.03.2021 r. Dyrektora Muzeum Ziemi Chełmińskiej zostały zmienione godziny otwarcia Muzeum Ziemi Chełmińskiej oraz Informacji Turystycznej w sezonie turystycznym dla zwiedzających (kwiecień-wrzesień):
  - poniedziałek-piątek: 9:00-17:00
  - sobota-niedziela: 10:00-17:00
4. Dnia 25 sierpnia 2021 r. Rada Miasta Chełmna przyjęła uchwałę dotyczącą nowego statutu Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie, dzięki której muzeum zostało wpisane na ministerialną listę Wykazu Muzeów pod numerem 952.
5. W dniach od 15 października do 31 grudnia 2021 przeprowadzono okresową inwentaryzację w Muzeum Ziemi Chełmińskiej drogą spisu z natury oraz potwierdzenia sald zgodnie z Zarządzeniem nr 13/2020 z dnia 31.12.2020 r. Dyrektora Muzeum Ziemi Chełmińskiej.

Rozdział II Działalność muzealna

Liczba muzealiów własnych w zbiorach muzeum na koniec roku sprawozdawczego 2021 wynosiła **6659** pozycji o łącznej wartości **252 958,42 PLN**, w tym:

1. archeologiczne „A”: 207 pozycji o wartości 15,00 PLN;
2. artystyczno-historyczne „H”: 1284 pozycje o wartości 93 342,21 PLN;
3. dokumentowe „D”: 2820 pozycji o wartości 104 099,14 PLN;
4. ewidencji (dotyczących okresu po 1945 r.) „E”: 2348 pozycji o wartości 55 502,07 PLN.

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie wzbogaciło zbiory o **436** pozycji o wartości **26 836,30 PLN**. Wzrost muzealiów w poszczególnych działach kształtuje się następująco:

1. archeologicznych „A”: przybyło o pozycji o wartości o PLN;
2. artystyczno-historycznych „H”: przybyło 14 pozycji o wartości 1867,00 PLN;
3. dokumentowych „D”: przybyło 238 pozycji o wartości 13 375,80 PLN;
4. ewidencji (dotyczących okresu po 1945 r.) „E”: przybyły 184 pozycje o wartości 11 593,50 PLN.

Łączna liczba i wartość w PLN muzealiów własnych w zbiorach MZCh		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
liczba: 6 223 wartość: 226 122,12	liczba: 6 659 wartość: 252 958,42	+7,00 +11,87

Depozyty wynoszą **5** pozycji o wartości **45 750 PLN**. W ich skład wchodzi:

1. Jus Culmense – właściciel: Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmnie (wartość 150 PLN);
2. sztandar Komendy Hufca ZHP Chełmno – właściciel: ZHP Toruń (wartość 600 PLN);
3. obraz „MBB Chełmińska” Antoniego Piotrowicza – właściciel: parafia pw. WNMP w Chełmnie (wartość 15 000 PLN);
4. obraz „Archanioł Gabriel” Antoniego Piotrowicza – właściciel: parafia pw. WNMP w Chełmnie (wartość 20 000 PLN);
5. obraz „portret Wojciecha Łożyńskiego” Kazimierza Szmyta – właściciel: Toruńskie Towarzystwo Naukowe (wartość 10 000 PLN).

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie zakupiło **5** pozycji o wartości **176,50 PLN**. Pozostały wzrost to dary – **431** pozycji o wartości **26 659,80 PLN**.

Do najciekawszych muzealiów zakupionych w 2021 r. można zaliczyć:

1. Zbiór pocztówek wielkanocnych;
2. Fotografie wykonane w atelier Jana Stypuły.

Do najciekawszych darów od osób prywatnych i instytucji w 2021 r. można zaliczyć:

1. Fotografie chełmińskiego kadeta Fritza von der Trenck z 1876 r.;
2. Fotografie rodziny Huth, Chełmno, ok. 1910 r.;
3. Narzędzia bednarskie z warsztatu Zygmunta Przyjemskiego;
4. Zbiór fotografii dot. Sarnowa (kościół w Sarnowie, księża, życie społeczne, uroczystości);
5. Litografię – Matka Boska Bolesna Chełmińska, okr. m.wojenny;
6. Spisy uczennic i księgi ocen Publicznej Szkoły Powszechnej Nr 2 w Chełmnie, okr. m.wojenny;

7. Spuściznę po Jerzym Kałdowskim (pamiątki, dokumenty, fotografie, pocztówki);
8. Serwis porcelanowy oraz kryształowy puchar pamiątkowy Banku Spółdzielczego w Chełmnie;
9. Spuściznę po Janie i Tadeuszu Schmelterze;
10. Sztandar Związku Żołnierzy Wojska Polskiego Koto Nr 10 w Chełmnie oraz kroniki tego związku i puchary nagrodowe;
11. Spuściznę po Franciszku Krzywoszyńskim (dokumenty, fotografie, listy przewozowe, pieczętki);
12. Sztandar Związku Kombatantów Rzeczypospolitej Polskiej i Byłych Więźniów Politycznych.

Do najciekawszych darów przekazanych przez Fundację Muzeum Ziemi Chełmińskiej w 2021 r. można zaliczyć:

1. A. v. Crousaz – Geschichte des Königlich Preußischen Kadetten Corps, Berlin 1857;
2. Kufel Browarów Chełmińskich, szklany z cynową pokrywką z herbem Chełmna, XIX/XX w.;
3. Talerz porcelanowy z widokiem Rynku w Chełmnie, pocz. XX w.;
4. Zbiór fotografii dot. członków rodziny Kwiatkowskich i Bruskich z Chełmna, okr. m.wojenny;
5. Kolekcję pocztówek z Chełmna I poł. XX w.

W okresie sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie udostępniało/użyczało kopie cyfrowe swoich zbiorów:

1. OKSiR Świecie – fotografie dot. 1920 r. w Chełmnie oraz pracowni hafciarskich w Chełmnie;
2. My Hobby 4 U – materiał dot. 8 PSK;
3. Zespołowi Szkół Nr 2 w Chełmnie – materiał dot. historii szkoły;
4. Fundacji Lampart – materiał dot. odzyskania niepodległości w Chełmnie;
5. Fundacji 9 Hills – fotografie Chełmna z lat 60 i 70 XX w.;
6. Muzeum Diecezjalne w Toruniu – fotografie bł. Jan z Łobdowa;
7. Parafii św. Marcina Biskupa w Sarnowie – materiał dot. parafii w Sarnowie;
8. Fundacji Twierdza Chełmno Dorposz Szlachecki – materiał dot. Matego Czystego;
9. Parafii św. Barbary w Starogrodzie – fotografie bł. Jan z Łobdowa;
10. Instytutowi Kaszubskiemu w Gdańsku – materiał dot. biskupa K. Dominika.

Ogółem w 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie odwiedziło **9575** osób, w tym: dorośli – 5857, dzieci – 3718. Frekwencja w Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie w 2021 r. przedstawiała się następująco:

1. bilet bezpłatny (czwartek – wstęp wolny) – 2410 osób (dorośli – 1687, dzieci – 723);
2. wydarzenia (odczyty, spotkania, prelekcje, otwarcia wystaw, wykłady itp.) – 3146 osób (dorośli – 2644, dzieci – 502);
3. bilet indywidualny – 2310 osób (dorośli – 1100, dzieci – 1210);
4. Szkółka Muzealna – 1171 osoby (62 lekcje);
5. Baszta Prochowa – 31 osób (dorośli – 20, dzieci – 11);
6. bilet grupowy (powyżej 20 osób) – 507 osób (dorośli – 406, dzieci – 101).

Łączna frekwencja odwiedzających MZCh		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
6266	9575	+52,81

Rozdział III Działalność promocyjno-wystawiennicza

W 2021 r. zwiedzającym udostępniono wystawy stałe w chełmińskim Ratuszu oraz Baszcie Prochowej:

1. *Dzieje Chełmna;*
2. *Dr Ludwik Rydygier – światowej sławy chirurg polski;*
3. *Z pradziejów Chełmna i okolic;*
4. *Antoni Piotrowicz (1869–1923) chełmiński artysta malarz.*

W okresie sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie zorganizowało następujące wystawy czasowe:

1. *Dawne widoki Chełmna ocalone o zniszczenia – etap II (listopad 2020–styczeń 2021);*
2. *Powstanie Wielkopolskie 1918-1919 – wystawa plenerowa przy współpracy z IPN Bydgoszcz (styczeń–marzec 2021);*
3. *Portret ślubny naszych dziadków i pradziadków (luty–marzec 2021);*
4. *Szczęście Boże Młodej Parze – wystawa plenerowa (luty–marzec 2021);*
5. *Dawna pocztówka wielkanocna (marzec–kwiecień 2021);*
6. *Natchnione – wystawa prac Grupy Twórczej pod kierunkiem Klary Stolp (maj–lipiec 2021);*
7. *Historia i tradycje Korpusu Kadetów Nr 2 w Chełmnie (maj–lipiec 2021);*
8. *One budowały niepodległą. (Nie)zwykłe kobiety z terenu dzisiejszego województwa kujawsko-pomorskiego – wystawa plenerowa przy współpracy Kujawsko-Pomorskiego Centrum Kultury w Bydgoszczy (maj – lipiec 2021);*
9. *Panorama czasu dokonanego – portrety emigracji polskiej w Londynie autorstwa Mariusza Katdowskiego" – przy współpracy Muzeum Dyplomacji w Bydgoszczy (lipiec–sierpień 2021);*
10. *Polacy w bitwie o Wielką Brytanię – przy współpracy IPN Bydgoszcz (wrzesień–październik 2021);*
11. *Chełmińska Galeria Sztuki – Zdzisław Beksiński – (Noc Muzeów 3-5 września 2021);*
12. *Łogostawiony Kardynał Stefan Wyszyński na Kujawach i Pomorzu (wrzesień 2021);*
13. *Na przekór – twórczość sekcji plastycznej UTW w Chełmnie przy współpracy CHDK (wrzesień – październik 2021);*
14. *Dzieje 8 Pułku Strzelców Konnych w Chełmnie – przy współpracy z Klubem Jazdy Konnej Joker z Działowa im. 8 PSK – wystawa plenerowa (wrzesień – październik 2021);*
15. *Wizerunki świętych patronów w rzeźbie ludowej i dawnej grafice dewocyjnej ze zbiorów Łukasza Ciemińskiego (listopad 2021 – styczeń 2022).*

Oprowadzanie kuratorskie po wystawach:

- *Portret ślubny naszych dziadków i pradziadków;*
- *Historia i tradycje Korpusu Kadetów Nr 2 w Chełmnie;*
- *Panorama czasu dokonanego. Portrety emigracji londyńskiej;*
- *Święci patroni w rzeźbie ludowej i dawnej grafice dewocyjnej.*

Liczba wystaw czasowych w MZCh		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
8	15	+87,50

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie wygenerowało w Internecie:

1. zasięg strony na Facebook – 77 782;
2. ilość postów na profilu Facebook – 497;
3. ilość polubień/obserwacji profilu Facebook na koniec 2021 r. – 2964;
4. zasięg strony na Instagramie (założony w listopadzie 2021 r.) – 244;
5. ilość postów na profilu Instagram (założony w listopadzie 2021 r.) – 16;
6. ilość polubień/obserwacji profilu Instagram na koniec 2021 r. (założony w listopadzie 2021 r.) – 73;
7. wejść na stronę WWW – 14 793.

Social Media – zasięg strony		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
FB – 54 682 IG – n/d	FB – 77 782 IG – 244	FB – +42,24 IG – n/d

Social Media – liczba polubień/obserwacji profilu		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
FB – 2232 IG – n/d	FB – 2964 IG – 73	FB – +32,80 IG – n/d

Rozdział IV Działalność badawcza i edukacyjna

W Szkółce Muzealnej przeprowadzono **62** lekcje (wzrost o 269,6 % do roku 2020) o tematyce regionalnej i ogólnohistorycznej. W zajęciach uczestniczyło **1171** (wzrost o 163,8 % do roku 2020) uczniów szkół podstawowych, średnich i przedszkoli z obszaru Chełmna i powiatu chełmińskiego. Zajęcia realizowane były zarówno na salach ekspozycyjnych wystaw stałych i czasowych oraz w przestrzeni miejskiej. Zajęcia odbywały się z reżimie sanitarnym, w grupach mniejszych, zgodnie z zaleceniami epidemiologicznymi. Najbardziej popularnymi tematami były:

1. Zasady zachowania się w muzeum;
2. Legendy chełmińskie;
3. Zajęcia dot. wystawy czasowej *Historia i tradycje Korpus Kadetów Nr 2 w Chełmnie*;
4. Życie i działalność prof. dr Ludwika Rydygiera;
5. Dzieje kościoła farnego w Chełmnie – cechy charakterystyczne stylu gotyckiego.

W roku sprawozdawczym Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie współpracowało z takimi instytucjami jak:

1. Biblioteka Uniwersytecka w Toruniu;
2. Książnica Kopernikańska w Toruniu;
3. Muzeum im. ks. Władysława Łęgi w Grudziądzu;
4. Muzeum Okręgowe w Toruniu;
5. Muzeum Etnograficzne w Toruniu;
6. Muzeum Dyplomacji w Bydgoszczy;
7. Muzeum Diecezjalne w Toruniu;
8. Archiwum Państwowe w Toruniu;
9. Archiwum Diecezjalne w Pelplinie;
10. Archiwum Diecezjalne w Elblągu;
11. Wydział Sztuk Pięknych UMK w Toruniu;
12. Instytut Pamięci Narodowej w Bydgoszczy;
13. Urząd Marszałkowski Województwa Kujawsko – Pomorskiego;
14. Szkoły Podstawowe w Chełmnie i powiecie chełmińskim;
15. Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 1 oraz Zespół Szkół nr 2 w Chełmnie;
16. 3 Włocławski Batalion Drogowo–Mostowy;
17. Zespół Szkół Centrum Kształcenia Zawodowego w Grubnie;
18. Katolickie Liceum i Gimnazjum w Chełmnie;
19. Technikum Mundurowe w Chełmnie;
20. Koło Przewodników PTTK w Chełmnie;
21. Klub Jazdy Konnej „Joker” w Działowie;
22. Starostwo Powiatowe w Chełmnie;
23. Fundacja 9 Hills;
24. Chełmiński Dom Kultury;
25. Miejska Biblioteka Publiczna w Chełmnie;
26. Instytut Kaszubski w Gdańsku.

Na koniec 2021 r. wewnętrzna biblioteka muzealna zawierała **5154** pozycji o wartości **119 121,19 PLN**. W roku sprawozdawczym dokonano:

1. zakupu: 17 pozycji o wartości 1019,44 PLN;
2. darowizny: 54 pozycji o wartości 2848 PLN;
3. inne: 3 pozycji o wartości 176 PLN.

Stan księgozbioru – liczba woluminów		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
5079	5154	+1,47

Do najciekawszych pozycji księgozbioru pozyskanych w 2021 r. należy zaliczyć:

1. Anastazy Nadolny, *Słownik Biograficzny Kapłanów wyświęconych w latach 1921 – 1945 pracujących w diecezji chełmińskiej*, Pelplin 2021;
2. Crousaz Adolf, *Geschichte des Königlich Preussischen Kadetten – Corps*, Berlin 1857;
3. Mateusz Superczyński, *Kancelaria i Archiwum miasta Chełmna w okresie przedrozbiorowym (XIII w. - 1772 r.)*, Toruń 2021.

W 2021 r. przeprowadzono 4 kwerendy naukowe na poszczególnych polach badań:

1. Kwerenda źródeł dotyczących malowideł ściennych w Sali Ślubów Ratusza;
2. Kwerenda dotycząca przeprowadzonych remontów ratusza na przestrzeni ostatnich 100 lat;
3. Kwerenda dot. historii drukarstwa chełmińskiego;
4. Badania dot. biografii powstańców wielkopolskich związanych z Chełmniem.

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie udostępniło swoje zbiory i dokonywało kwerend dla:

1. Muzeum Narodowe w Gdańsku – dot. rzemiosła chełmińskiego;
2. Muzeum Zamkowe w Malborku – dot. Hermana Salza;
3. Krzysztof Mijakowski – dot. 8 PSK;
4. Bartosz Winiecki - dot. Franciszka Czaplí z Chełmna;
5. informacje genealogiczne dla osób poszukujących przodków związanych z Chełmniem i okolicą.

W okresie sprawozdawczym pracownicy zawodowej grupy muzealników Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie przygotowali następujące publikacje naukowe/artykuly prasowe:

1. Anna Soborska-Zielińska:
  - a. *Adres gratulacyjny dla dyrektora Gimnazjum Chełmińskiego Wojciecha Łożyńskiego z okazji 50 – lecia pracy pedagogicznej. Źródło do dziejów Chełmna w 1881 roku w zbiorach Muzeum Ziemi Chełmińskiej*, [w:] *Tabularium Historiae*, T. IX: 2021, Bydgoszcz 2021;
2. Anna Grzeszna-Kozikowska:
  - a. *Syczeń 1935 r. w Chełmnie*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 22.01.2021;
  - b. *Zdjęcia ślubne i telegramy*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 19.02.2021;
  - c. *Wspomnienia ze ślubu Jana Grzegorza Filarskiego*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 26.02.2021;
  - d. *Wychowawca młodzieży Wacław Flieger*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 5.03.2021;
  - e. *Rozpoznajmy kobiety ze zdjęcia*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 16.04.2021;
  - f. *Historia i tradycje Korpusu Kadetów Nr 2 w Chełmnie*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 7.05.2021;
  - g. *Park Pamięci i Tolerancji im. dr L.Rydygiera w Chełmnie*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 4.06.2021;
  - h. *8 PSK w Chełmnie*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 11.06.2021;
  - i. *Portrety Katdowskiego w MZCH*, [w:] *Czas Chełmna* z dn. 23.07.2021;

- j. *Jednymi z pierwszych więźniów w areszcie byli księża. Nieopodal w ratuszu osadzono czarownicę.* [w:] Czas Chełmna z dn. 10.09.2021;
- k. *Bernard Kozicki powstaniec wielkopolski i ceniony krawiec. To on ubierał elitę Chełmna.* [w:] Czas Chełmna z dn. 12.11.2021;
- l. *Piotr Hojak powstaniec wielkopolski spoczął na naszym cmentarzu parafialnym.* [w:] Czas Chełmna z dn. 24.12.2021 (współautor);
- m. *Fotografie ślubne Władysława i Ludwiki Trzczańskich oraz Barbary i Macieja Ludwika Weinerów. Rola warsztatu historyka w datowaniu fotografii.* [w:] Rocznik Grudziądzki tom XXIX/2021 (współautor).

Rozdział V Działalność kulturalno-turystyczna

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie zorganizowało następujące spotkania autorskie, wykłady i odczyty:

1. 16 września 2021 - Waldemar Rozyński - prelekcja na temat wystawy *Kardynał Stefan Wyszyński na Kujawach i Pomorzu*;
2. 17 września - zorganizowano *Marsz pamięci* połączonej z prelekcją na temat martyrologii narodu polskiego, w szczególności chełmian, w czasie II wojny światowej.

W 2021 r. pracownicy merytoryczni MZCh brali udział przy przygotowaniach do filmów:

1. *Portret Ślubny naszych dziadków i pradiadków*;
2. *Historia i tradycje Korpusu Kadetów Nr 2 w Chełmnie*;
3. *Program z okazji rocznicy lokacji Chełmna*.

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie organizowało/współorganizowało poniższe wydarzenia:

1. *XIX Chełmińskie Wieczory Organowe* (wspólnie z Fundacją MZCh);
2. 25 czerwca 2021 r. - uroczystości związane z obchodami Święta Pułkowego 66 Kaszubskiego Pułku Piechoty;
3. 29 - 30 maja 2021 r. - wspólnie z Kolem Przewodników PTTK Muzeum Ziemi Chełmińskiej włączyło się do akcji *Eskapada - poznaj region z przewodnikiem* (koordynator Kujawsko-Pomorski Urząd Marszałkowski);
4. 12 czerwca 2021 r. - delegacja Muzeum Ziemi Chełmińskiej współorganizowała i uczestniczyła w obchodach Święta Pułkowego 8 Pułku Strzelców Konnych w Chełmnie;
5. 18-19 września 2021 r. - udział w akcji *Europejskie Dni Dziedzictwa* (koordynator Kujawsko-Pomorskie Centrum Kultury w Bydgoszczy);
6. 24 września 2021 r. - wspólnie z Kolem Przewodników PTTK w Chełmnie zorganizowano XV „Warsztaty Szkoleniowe dla Przewodników z województwa kujawsko-pomorskiego” pod hasłem „Związki gen. Józefa Hallera z powiatem chełmińskim”;
7. 2 października 2021 r. - uczestnictwo w ogólnopolskiej akcji *Weekend seniora z kulturą*;
8. 30 października 2021 r. - Muzeum Ziemi Chełmińskiej wspólnie ze Społecznym Komitetem Opieki nad Grobami Zastużonych Chełminian organizowali i wspierali kwestę na chełmińskim cmentarzu parafialnym. Celem zbiórki jest ratowanie i opieka nad grobami zastużonych chełminian;
9. 11 listopada 2021 r. - delegacja Muzeum Ziemi Chełmińskiej uczestniczyła w uroczystościach organizowanych w ramach Święta Niepodległości (coroczne przekazanie darów do muzeum);
10. 13 grudnia 2021 r. - delegacja Muzeum Ziemi Chełmińskiej uczestniczyła w uroczystościach organizowanych z okazji 40 - lecia wprowadzenia stanu wojennego w Polsce organizowanych przez IPN oraz Stowarzyszenie „Chełminiacy 82”.

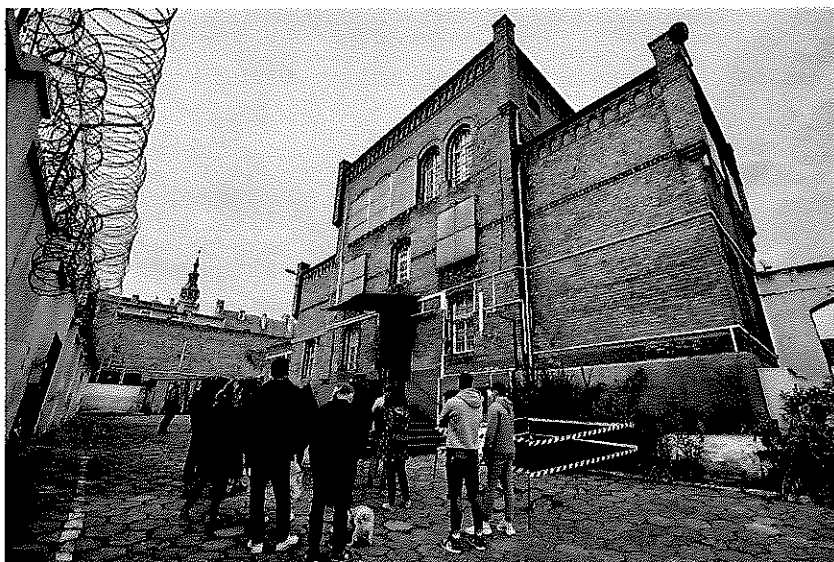
W 2021 r. zorganizowano 22 „Spacerki po Chełmnie” dla mieszkańców oraz turystów, w których łącznie uczestniczyło 845 osób. Ze względu na pandemię COVID-19 część „Spacerków po Chełmnie” nie odbyła się, a część przeprowadzono w reżimie sanitarnym. Tematami spotkań były między innymi:

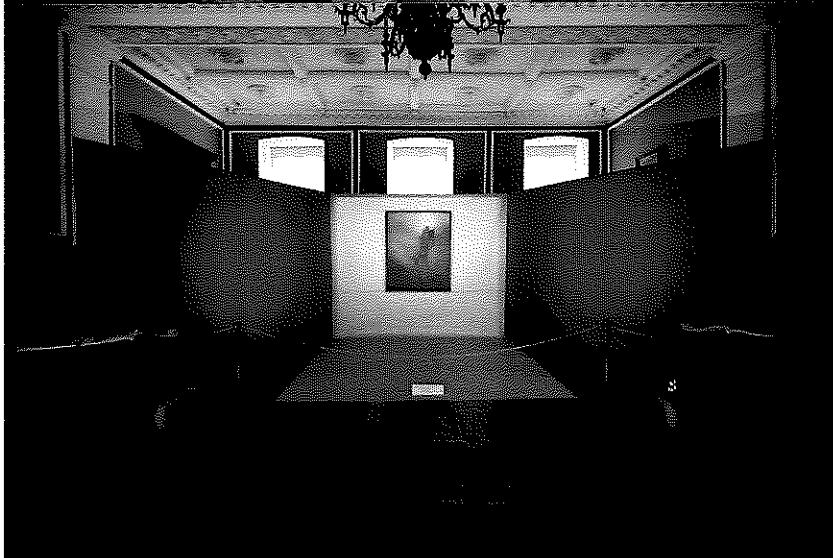
1. *Poniatówki - co to takiego? Zobaczmy póki są* - wycieczka rowerowa;
2. *Zapomniani Chełminianie - śladami miejsc zastużonych rodów chełmińskich*;
3. *Chełmno w oku kamery*;
4. *Dawne browary i winnice chełmińskie*;
5. *Chełmno jako lotnisko z okresu międzywojennego*;

6. Chetmińskie zakony i ich kuchnie.

Niezmiernie ważną dla chetmińskiej placówki muzealnej była „Noc Muzeów”, którą wyjątkowo ze względu na pandemię przełożono na 3-5 września 2021 r. Przedsięwzięcie zrealizowano wspólnie z UM Chetmno. Jej najważniejszymi elementami były:

1. koncert orkiestry Polskiego Radia Amadeus pod batutą Agnieszki Duczmał;
2. Chetmińska Galeria Sztuki – Zdzisław Beksiński;
3. zwiedzanie chetmińskiego aresztu z przewodnikiem;
4. spotkanie z dziennikarzem i reporterem Wojciechem Nowakowskim połączone z projekcją filmu *Chetmno miastem innym na wzór zbudowane*;
5. koncert Leonarda Luthra i Piotra Gąsiewskiego *Jeszcze wszystko jest możliwe – piosenki do tekstów Aleksandry Baczińskiej*;
6. Nocny Spacer po Chetmnie.

Rozdział VI Działalność turystyczna

Informacja Turystyczna oferuje gadżety promocyjne, mapy, przewodniki, plany miasta, twórczość autorską oraz wydawnictwa naukowe i popularno-naukowe. Na podstawie zawartych umów prowadzi również sprzedaż biletów autokarowych do wielu państw oraz inne usługi turystyczne. Obsługuje także indywidualnych turystów oraz wycieczki zorganizowane we współpracy z Chelmińskim Kółem Przewodników PTTK.

Frekwencja w 2021 r. obejmowała **160** wycieczek po Chelmie, w tym:

1. w języku polskim – 158;
2. w języku angielskim – 2;
3. w języku niemieckim – 0;
4. w języku rosyjskim – 0.

Łącznie w wycieczkach uczestniczyły **4265** osoby, w tym:

1. dorośli – 3394;
2. dzieci i młodzież – 871.

Frekwencja uczestników w wycieczkach po Chelmie		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
1084	4265	+293,45

W okresie sprawozdawczym w Informacji Turystycznej pojawiły się następujące nowości wydawnicze oraz materiały promocyjne:

1. *Tabularium Historiae*, T. IX. 2021;
2. *Atlas Historyczny Polski Prusy Królewskie w drugiej połowie XVI wieku*;
3. Krzysztof Kwiatkowski, *Zakon niemiecki jako Corporatio Militaris*;
4. Sławomir Józwiak, *Centralne i terytorialne organy władzy zakonu krzyżackiego w Prusach w latach 1228 - 1410. Rozwój - Przekształcenia Kompetencji*;
5. Radostaw Biskup, Andrzej Radziwiński (red.), *Parafie w średniowiecznych Prusach w czasach zakonu niemieckiego od XIII do XVI wieku*;
6. Mateusz Superczyński, *Kancelaria i archiwum miasta Chelmina w okresie przedrozbiorowym (XIII w. - 1772 r.)*;
7. Andrzej Radziwiński, *Kościół i duchowieństwo w średniowieczu. Polska i państwo zakonu krzyżackiego w Prusach*;
8. Roman Czaja, Andrzej Radziwiński (red.), *Zakon krzyżacki w Prusach i Inflantach. Podziały administracyjne i kościelne w XIII - XVI wieku*;
9. Anna Kaźmierak, *Turonie, Żandary, Herody: Wiejska Maskarada*;
10. Tôn Văn Anh, Monika Utnik-Strugała, Anna Kaźmierak, *Xin chào! Wietnam dla dociekliwych*;
11. Bogusz Wasik, *Budownictwo Zamkowe na Ziemi Chelmińskiej (od XIII do XV wieku)*;
12. Marcin Wiewióra, *Castra Terrae Culmensis: Na rubieży chrześcijańskiego świata*;
13. *Bitwy Kawalerii*, Tom 16, *Topolno 3 września 1939*;
14. Małgorzata Jarocińska, Tomasz Ściolny, *Legendy Kujaw i Pomorza*;
15. Tomasz Stochmal, *Zapomniane miejsca. Kujawsko-pomorskie. Przewodnik*;
16. *Nekropolie i miejsca pamięci w regionie kujawsko - pomorskim*;
17. *Zamki, pałace, dwory i ich mieszkańcy w regionie kujawsko - pomorskim*;
18. *Źródła do dziejów regionu kujawsko - pomorskiego. Część 1: Średniowiecze*;

19. *Mniejszości wyznaniowe i etniczne w regionie kujawsko – pomorskim;*
20. *Znani i nieznanzi ludzie regionu kujawsko – pomorskiego;*
21. Ryszard Kaja, *Plakat CHEŁMNO;*
22. Monika Jakubek-Raczkowska, Juliusz Raczkowski, Piotr Orliński, *Księga klasztorów ziemi chełmińskiej w średniowieczu;*
23. Natalia Zacharek, *Kociewskie demony ludowe;*
24. Mirosław Garniec, *Zamki. Katalog zachowanych zamków państwa krzyżackiego w Prusach;*
25. Plakat *Chełmno Plan Starówki z 1776 roku;*
26. Dariusz Meller, *Słownik gwary używanej w Chełmży i okolicach (tzw. gwara chełmińska);*
27. kubki ceramiczne CHEŁMNO dostępne w 6 kolorach;
28. herbata *dla Zachętnionych* (4 aromaty);
29. kawa *dla Zachętnionych* (2 aromaty);
30. torba bawełniana MZCh;
31. notes spiralowany MZCh;
32. magnesy (nowe wzory);
33. zakładki do książek CHEŁMNO.

Przychód w PLN Informacji Turystycznej		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
28 577,80	54 068,00	+89,20

W 2021 r. Informacja Turystyczna za pomocą sieci transportowej biletów komunikacyjnych Sindbad sprzedała **120** biletów.

Liczba sprzedanych biletów komunikacyjnych		
Na koniec poprzedniego okresu sprawozdawczego (31.12.2020 r.)	Na koniec danego okresu sprawozdawczego (31.12.2021 r.)	% zmiana w stosunku do roku poprzedniego
165	120	-27,27

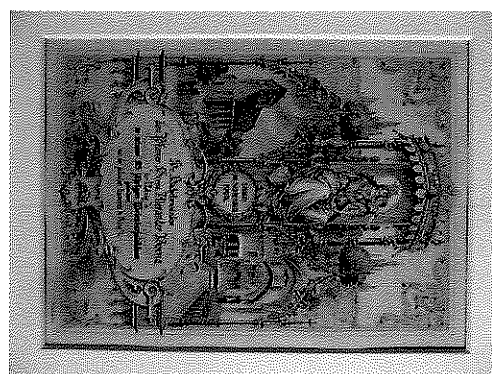
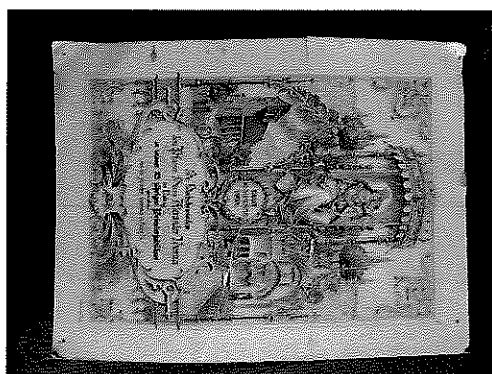
Rozdział VII Działalność konserwatorska i grantowa

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie składało wnioski do Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Urzędu Marszałkowskiego Województwa Kuj-Pom oraz Fundacji KGHM Polska Miedź w następujących programach:

1. program MKiDN – Wspieranie działań muzealnych – Konserwacja dyplomów rzemieślniczych i organizacji społecznych XVIII-XX w.;
2. program MKiDN – Wspieranie działań muzealnych – Konserwacja źródeł kartograficznych do dziejów Chełmna i powiatu chełmińskiego XIX-XX w.;
3. program MKiDN – Kultura cyfrowa – Stworzenie nowej interaktywnej strony internetowej będącej również platformą edukacyjną Muzeum Ziemi Chełmińskiej;
4. program Urzędu Marszałkowskiego Woj. Kuj-Pom – Ochrona zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Ślubów w ratuszu w Chełmnie;
5. program Fundacji KGHM Polska Miedź – Ochrona zabytków – Konserwacja i restauracja dekoracji malarskiej na sklepieniu i ścianach Sali Ślubów w ratuszu w Chełmnie.

W 2021 r. Muzeum Ziemi Chełmińskiej w Chełmnie poddało konserwacji **2** muzealia, w tym:

1. MZCH/D/2443 – fotografię, warta honorowa w strojach historycznych przy pomniku Fryderyka II na terenie koszar 2 Pom. Bat. Strzelców przy ul. 22 Stycznia, Fot. M.Moses, lata 90-te XIX w.
2. MZCH/D/2534 - dyplom gratulacyjny dla ks. Aleksandra Borna (1853 – 1920), gimnazjalisty chełmińskiego, proboszcza Pucka, z okazji 25 – lecia święceń kaptańskich, ofiarowany przez Gminę żydowską w Pucku 18.09.1905 r.

Rozdział VIII Gotycko-renesansowy ratusz

1. listopad 2020-kwiecień 2021 – RAPORT O STANIE RATUSZA.

Raport o stanie ratusza to dokument, który obrazuje stan technicznych budynku ratusza na przestrzeni od listopada 2020 do kwietnia 2021, uwzględniając pomieszczenia wykorzystywane przez MZCh do prowadzenia jego działalności statutowej. Stan poszczególnych części ratusza został przedstawiony w obszernej dokumentacji fotograficznej, a rozdziały dokumentu zostały opatrzone stosownym komentarzem na temat historii i aktualnych działań.

2. styczeń-luty 2021 – PRACE PORZĄDKOWE W PIWNICY RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w przestany wcześniej aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane prace miały na celu:

- wywóz/utyлизację odpadów z poszczególnych pomieszczeń piwnicy (gruz, wieloletnie śmieci, stary piec gazowy itp.);
- skucie i usunięcie odpadającego zagrzybianego tynku na murach;
- uporządkowanie i przystosowanie pomieszczeń piwnicy do stanu użyteczności gospodarczej z wymaganą wentylacją pomieszczeń.

Podczas wizji lokalnych z pracownikami MZCh w piwnicy nie potwierdzono w poprzednich kilkunastu latach porządkowania tej części ratusza. Po zakończeniu robót i podsumowaniu powyższych działań do wywozu przeznaczono ponad 800 kg odpadów komunalnych.

3. kwiecień 2021 – PRACE PORZĄDKOWE WIEŻY I DZWONNICZY RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w przestany wcześniej aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane prace miały na celu:

- utylizację odchodów gotębich z dzwonnicy;
- uprzątnięcie klatki schodowej wieży ratuszowej z różnego rodzaju zanieczyszczeń ze względu na potencjalne zagrożenie pożarowe.

Mimo odbytych rozmów z pracownikami MZCh nie udało się ustalić, kiedy ostatni raz zorganizowano sprzątnięcie ratuszowej wieży. Po zakończeniu robót przez specjalistyczną firmę i podsumowaniu powyższych działań do utylizacji przeznaczono ponad 350 kg odchodów gotębich, które potencjalnie mogły być źródłem groźnych chorób.

4. maj-czerwiec 2021 – REMONT TOALETY PARTER (dokumentacja fotograficzna dostępna w przestany wcześniej aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

Wykonane zostały następujące prace remontowe:

- powiększenie i wymiana drzwi wejściowych do toalety z zachowaniem stylu i gatunku drewna;
- wymiana całej instalacji prądowej i hydraulicznej w toalecie;
- prostowanie ścian toalety (lata 1975-1983) oraz położenie nowych płytek ceramicznych;
- malowanie ścian i sufitu;
- montaż nowych urządzeń sanitarnych (umywalka, miska ustępowa, suszarka do rąk itp.);
- zmiana oświetlenia pomieszczenia zgodna z obowiązującymi normami;
- zakup zabudowy meblowej dla przechowywania środków sanitarnych i chemicznych.

Podczas projektowania nowej toalety oraz rozmów z pracownikami MZCh nie potwierdzono w ostatnich 30 latach żadnego generalnego remontu ww. toalety. Po zakończeniu robót i podsumowaniu powyższych działań oddano toaletę do użytku publicznego wszystkich gości MZCh.

5. czerwiec-grudzień 2021 – BADANIA KONSERWATORSKIE I PROJEKTY ELEWACJI RATUSZA (przy głównym współudziale Urzędu Miasta Chełmna).

Celem badań podjętych w ratuszu w Chełmnie było rozpoznanie budowy oryginalnych i wtórnych materiałów budowlanych występujących na elewacji ratusza oraz ich stan zachowania. Prace badawcze przeprowadzono na obiekcie oraz w laboratorium. Po opracowaniu fotograficznej dokumentacji stanu zachowania obiektu, wykonano ortofotomapy i pełną inwentaryzację obiektu. Następnie przystąpiono do badań specjalistycznych o charakterze nieinwazyjnym, a następnie wytypowano miejsca do badań inwazyjnych z pobraniem próbek. Przeprowadzono analizę wilgotności obiektu, poprzez stałe monitorowanie mikroklimatu, wilgotności murów parteru i piwnic. Wykonano kompleksowe badanie termowizyjne obiektu od strony zewnętrznej i wewnętrznej. Badania specjalistyczne mające na celu rozpoznanie budowy oraz właściwości materiałów pierwotnych i wtórnych realizowano przeprowadzając analizy makroskopowe, mikroskopowe, chemiczne, petrograficzne, termiczną analizę różnicową (DTG). Po wnikliwej analizie dostarczonej dokumentacji projektowej przez Wydział Techniczno-Inwestycyjny Urzędu Miasta Chełmna stwierdzono szerokie uchybienia w poszczególnych warstwach opracowań, których uzupełnienie zlecono wykonawcy w roku 2022.

6. lipiec 2021 – REMONT PIONU TARAS RATUSZA-RYNEK (dokumentacja fotograficzna dostępna w przestany wcześniej aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

W związku z pracami remontowymi z powodu awarii pionu wodnego pomiędzy tarasem ratusza a studzienką kanalizacyjną na płycie rynku (odprowadzenie wód opadowych z tarasu ratusza) wykonane zostały następujące prace remontowe:

- demontaż starego pionu wykonanego z kamionki 250 mm (lata 50 XX wieku);
- montaż nowego pionu w budynku (wzmocniana rura kanalizacyjna PCV 200 mm);
- wymiana pionu pomiędzy ratuszem a studzienką kanalizacyjną na płycie rynku;
- prace budowlane związane z wymianą pionu w ratuszu i płycie rynku.

7. wrzesień-grudzień 2021 – BADANIA KONSERWATORSKIE SALI ŚLUBÓW W RATUSZU.

Podjęte na początku października 2021 r. prace odkrywkowe w Sali Ślubów i przedsionku w chełmińskim ratuszu, były próbą odpowiedzi na pytanie, czy pod warstwą farby emulsyjnej obecnej na sklepieniach i ścianach obu pomieszczeń, znajdują się dekoracje malarskie wymieniane w materiałach źródłowych. W dokumentacjach prac remontowo-konserwatorskich przeprowadzonych we wnętrzu Sali Ślubów po II wojnie światowej, nie znajdujemy żadnych informacji o obecności jakichkolwiek śladów warstw malarskich na tynkach. W roku 2012 przeprowadzono badania sklepienia i ścian w Sali Ślubów metodami nieinwazyjnymi, które również nie dały pozytywnego rezultatu. Dopiero trudy podjęte w 2021 roku, tj. znalezienie źródeł historycznych oraz wykonanie mechanicznych odkrywek pasowych i sond punktowych ujawniły pozostałości XVI-wiecznej polichromii na sklepieniu Sali Ślubów. Zwieńczeniem tegorocznych badań było powstanie opracowania z wynikami prac odkrywkowych oraz programu konserwatorsko-restauratorskich. W grudniu 2021 r., na wniosek muzeum, uzyskano pozytywną decyzję Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenia ww. prac konserwatorsko-restauratorskich w następnych dwóch latach.

8. grudzień 2021 – MONTAŻ SYSTEMU GAZEX W PIWNICY RATUSZA (dokumentacja fotograficzna dostępna w przestany wcześniej aneksie do Raportu o stanie Ratusza).

W związku z dodatkowym zabezpieczeniem budynku ratusza oraz pracujących w nim osób wykonane zostały następujące prace:

- montaż centrali sterowania i powiadomienia wycieku gazu,
- montaż 2 czujników gazu,
- montaż automatycznego zaworu odcinającego dopływ gazu,
- montaż sygnalizatora akustycznego systemu wykrywania gazu.